

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

26 Sit post baptismum contentus conjugio sola.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

ignorantia, quæ cuncta etiam post mortem gravant, si adhuc in hac vita positus minime fuerint relaxata.

C. V. ¶ De eodem. PALEA.

[Item Augustinus in libro de vera & falsa penitentia, c. 18.]

¶ Vi a in aliud seculum dissiuit fructum conversionis, prius purgabitur igne purgationis. Hic autem ignis, etsi æternus non sit, miro tamen modo gravis est. Excellit enim omnem poenam, quam unquam aliquis passus est in hac vita, vel pati i potest.

¶ Vel pati potest? Hac verba non sunt in originali, neq. infra de pen. dist. 7. c. ult. §. si, ubi hoc idem recitatur. Alias autem ea tantum delicta significat, quorum est perpetua infamia.

C. VI. ¶ A die baptismi sine crimine debet inveniri, qui in Episcopatum est ordinandus.

Unde Hieronymus b scribit in eadem epistola ad Titum, cap. 1.

¶ Primam itaque sine crimine iubetur esse Episcopus, quod puto alio verbo ad Timotheum, irreprensibilem nominatum, non quod eo tantum tempore, quo ordinandus est, sine ullo sit crimine, & præteritis maculas nova conversatione diluerit: sed id quod ex eo tempore, quo in Christum renatus est, nulla peccati conscientia remordetur. Quomodo enim potest præses ecclesie auferre malum de medio ejus, qui in delicto simili corruerit? aut qua libertate corrigere peccantem potest, cum tacitus sibi ipse respondeat, eadem admisisse, quæ corripit.

Ecce, quæ ordinandus est in Episcopatum, non solum tempore sua ordinationis, sed etiam orant tempore post baptismum a crimine immunus esse debet.

DISTINCTIO XXVI.

¶ Equitur in utraq. epistola [unius e uxoris virum] post baptismum videlicet, non ante baptismum.

C. I. ¶ Post baptismum debet esse monogamus, qui in Episcopatum est ordinandus.

Unde Hieronymus i scribit ad Oceanum, epist. 13.

¶ Nius uxoris virum, id est, monogamus post baptismum. Si enim & ante conjugem habuit, quæ obiecta, non erimputatur, cui prorsus novo homini f nec stupra, nec alia, quæ ante fuerunt, jam obstant.

¶ Hieronymus] Sententia quidem hujus, & sequentis capituli sunt Patrum, qui utantur, id est, Hieronymi, & Augustini: verba tamen ipsa patris videntur sumpta ex collectanis Bedæ, & ex glossa ordinaria, hujus quidem capituli in primam ad Timoth. c. 3. sequenti vero in epistolam ad Titum, cap. 1.

C. II. ¶ Qui ante baptismum habuerit uxorem, & post baptismum aliam, ordinandus non est.

Augustinus vero contra restatur, scribens g in epistola ad Titum.

¶ Cutius h intelligunt, qui nec eum, qui catechumenus, vel paganus habuit alteram, ordinandum censuerunt: quia de sacramento agitur, non de peccato. Nam in baptismo peccata omnia dimituntur: & qui dixit [Si i nuptias virgo, non peccat] satis declaravit nuptias non esse peccatum. Propter sanctitatem autem sacramenti, sicut foemina, si catechumena vitata est, non potest post baptismum inter Dei virgines conse-

a Infra de penit. dist. 7. cap. ult. §. fin. b In commentariis ad cap. 1. c. sit. orig. d 1. Cor. 5. e 1. Timoth. 3. & Tit. Bedæ, & Gl. ord. i. Tim. 3. ad hæc verba 1. f Gl. non habet. g In glossa ordinaria in cap. 1. epistola ad Titum: sumpta tamen sententia ex B. August. in lib. de bono conjugali. cap. 18. h 28. q. 3. c. acutus, l. 10. p. 8. cap. 294. P. Ann. d. 6. 166. Anst. l. 9. c. 39. Polyc. d. 1. tit. 31. i 1. Cor. 7.

crari: ita non absurde visum est bigamum non peccasse, sed normam sacramenti amisisse, non ad vitæ meritum, sed ad ordinationis ecclesiasticæ signaculum necessarium. Et sicut plures antiquorum patrum uxores, significaverunt futuras ex omnibus gentibus ecclesias, uni veto subditas, id est, Christo: ita nollet antistes, id est, Episcopus unius uxoris vir significat ex omnibus gentibus unitatem uni viro Christo subditam.

2. pars. ¶ Itaque sicut duobus dominis servire a sic ab uno Deo apostatate, & in alterius superstitionem ire, non licet.

¶ De peccato] Sequelatur, propter sanctitatem sacramenti, sicut si foemina, &c. Restitutus est totus hic locus ex glossa ordinaria. Nam apud B. Augustinum, & reliquos collectores copiosior etiam est.

C. III. ¶ Bigamus i probatur, qui ante baptismum habuerit uxorem, & post baptismum alteram.

Item Innocentius Russo, & Eusebio, & ceteris Episcopis Macedon. epist. 22. c. 2.

¶ Einde b ponitur, non dici oportere bigamum eum, qui catechumenus habuerit, atque amiserit uxorem, si post baptismum fuerit aliam fortitus, eamque primam videri, quæ novo homini copulata sit; quia illud conjugium per e baptismi sacramentum cum cæteris criminibus sit ablutum. d Quodcum de una utique dicitur, certè, si tres habuerit in vetere positus homine uxores, 2 erit ei, quæ post baptismum quarta est; sicut interpretantibus prima, & virginis æquè nomen accipiet, quæ quarto ducta est loco. Quis (oro) istud non videat contra Apostoli esse præceptum, qui ait, unius uxoris virum oportere e fieri sacerdotem? Sed obijciatur, quod in baptismo totum, quidquid in vetere homine gestum est, sit solum. Dicite mihi (cum pace vestra loquor) crimina tantum dimituntur in baptismo, an & illa, quæ secundum Domini f præcepta, ac Dei instituta complentur? Vxorem ducere crimen est, an non est crimen? Si crimen est, ergo (præfata venia dixerim) erit auctor in culpa: qui, ut crimina committerentur, in g paradiso præcepit: 3 cum ipse eos benedixit. Si vero non est crimen, quia quod Deus instituit, h nefas sit crimen appellari, & Salomon i addidit, [Etenim a Deo preparatur viro uxor,] quomodo creditur inter crimina esse dimissum, quod auctore Deo legitur consummatum? Quid de talium filijs percensetur? Numquid non erunt admittendi in hereditatis consortio, & quia ex ea suscepti sunt quæ ante baptismum fuit uxor, eruntq; appellandi vel naturales, vel spurii: quia non est legitimum matrimonium, nisi illud (ut vobis videtur) quod post baptismum assumitur? Ipse Dominus, cum interrogaretur a ludæis si liceret dimittere uxorem, atque exponeret fieri non debere, addidit l. [Quod ergo Deus iunxit, homo non separet.] At ne de his locutus esse credatur, qui 4 post baptismum fortuitur; meminerint hoc & a ludæis interrogatum, & ludæis esse responsum. ¶ Quæro, & sollicitus quæro, si una eademque sit uxor ejus, qui ante catechumenus, postea fit fidelis, filiosque ex ea, cum esset catechumenus, suscepit; ac postea alius, cum fidelis: utrum sint appellandi fratres, an non habeant postea defuncto patre, eriscunda hereditatis consortium, quibus filiorum nomen regeneratio spiritalis creditur abstulisse? Quod cum ita sentire, atque iudicare absurdum est, quæ (malum) ratio est, hoc defendi, & vacua magis opinione iactari, quam aliqua auctoritate roborari: cum

a Matth. 6. b Marc. 1. 4. c. 18. l. 10. p. 1. cap. 292. & pag. 30. 309. Polyc. l. 6. tit. 4. c post. orig. d al. ablatum. e 1. Tim. 3. ad Tit. cap. 1. f legu. orig. g Gen. 1. h iunxit. orig. i Prov. 19. 28. quasi. 1. Numquid. k al. consortium. l Matth. 19.

non possit inter peccata deputari, quod lex præcepit & Deus injunxit? Nunquid si quis catechumenus virtutibus studuerit, humilitatem secutus fuerit, patientiam tenuerit, elemosinas fecerit, morti destinatus qualibet ratione eripuerit, adulteria exhorruerit, castitatem tenuerit: quæro si hæc, cum fuerit factus fidelis, amittit; quia per baptismum, totum, quod vetus homo gesserat, putatur auferri? Aspiciamus gentilem hominem Cornelium a orationibus, atque elemosynis vacantem, angelum audientem per revelationem, ipsumque Petrum videntem, nunquid per baptismum hæc illi ablata sunt, propter quæ ei baptismus videtur esse concessus? Si ita creditur, mihi credite, non modicam erratur: quia quicquid bene gestum fuerit, & secundum præcepta legalia custoditum, non potest facientibus deperire. Nuptiarum ergo copula, quia Dei mandato perficitur, non potest dici peccatum: & quod peccatum non est, solvi inter peccata, credi omnino non debet: eritque integrum a firmare, aboleri non posse prioris nomen uxoris, cum non dimissum sit pro peccato, quod b ex Dei sit voluntate completum.

1. ¶ Bigamus] Rubrica hujus capituli, & sequentis, que in codicibus impressis erant transposita, in suum locum ex aliquo manuscripto sunt restituta.

2. ¶ Homine uxores] Sic in omnibus manuscriptis, & apud Burchardum, & Ivonem par. 1. cap. 292. quærorum in originali, & apud eundem Ivonem par. 1. cap. 302. paulo aliter, & obscurius legatur.

3. ¶ Præcepit] In orig. & apud ceteros collect. legitur: in paradiso cum ipse eos jungeret, benedixit.

4. ¶ Qui post baptismum] Apud Burchardum, & Ivonem in prima parte legitur: quæ post baptismum fortuitur. Sed in originali, & apud Ivonem par. 1. & in Panormia, & infra 28. q. 1. c. nunquid, hoc modo: qui post baptismum uxores fortuitur. Verum ob glossam nihil est mutatum.

5. ¶ Ipsumque Petrum] Apud Innocentium in codice canonum, & Burchardum est: atque elemosynis revelationem; Petrumque ipsum vidisse. Apud ipsum Innocentium in tomis conciliorum; per revelationem angelum, Petrumque ipsum vidisse. Apud Ivonem: Petrum ipsum revelatione vidisse.

C. IV. ¶ In baptisate culpa dimittitur, non lex conjugii aboletur.

Item Ambrosius lib. 1. de officiis, c. ult.

VNa e tantum, nec repetita nobis copula permittitur, & in ipso conjugio lex est, non iterare conjugium, nec secunde conjugis sorti conjunctionem. Quod plerisque mirum videtur, cur etiam ante baptismum iterata i conjugia electioni muneris, & prerogativa ordinationis impediment generent; cum etiam delicta obesse non soleant, si lavari remissa fuerint sacramento. Sed intelligere debemus, quia in baptisimo culpa dimitti potest, lex aboleri non potest. In conjugio non culpa, sed lex est. Quod culpa est igitur, in baptisimo relaxatur: quod legis est, in conjugio non solvitur. Quomodo autem potest hortator esse viduitatis, qui ipse conjugia frequentaverit?

1. ¶ Iterata] Apud B. Ambrosium locus hoc variè legitur. Nam in antiquis impressionibus habetur, iterato conjugio. In recentioribus vero iterari conjugii, item, in Panormia, & apud Ivonem. In his tamen que sequuntur, concordat sic legendo, ad electionem muneris, & prerogativam ordinationis impedimenta generentur.

Ioannes etiam Baptista, dum Herodem ab incestu prohiberet, dicens: [Non d licet tibi habere uxorem fratris tui:] evidenter ostendit inter infideles conjugia esse. Unde datur intelligi, quod bigami dicuntur, non solum, qui post baptismum conjugia frequentant, sed etiam qui ante

a. Ad. 10. b. al. quia. c. Ivo p. 1. c. 291. Panm. 6. c. 64. d. Math. 14.

baptisimum uxorem, & post baptismum alteram habuisse probantur. Bigamus vero in sacerdotem ordinari non debet: non quia deliquerit secundam accipiendo uxorem: sed quia prerogativa exutus est sacerdoti.

C. V. ¶ Non peccat bigamus, sed prerogativa sacerdoti exuitur.

Unde Ambrosius ad. excellentes, lib. 10. epist. 82. ad.

Qui a fine crimine est unius uxoris vir, tenetur b ad legem sacerdotii suscipiendi. Qui autem iteraverit conjugium, culpam quidem non habet inquinati, sed prerogativa exuitur sacerdoti.

DISTINCTIO XXVII.

Quod autem unus uxoris vir Episcopus esse jubetur, quæritur, an de tempore ordinationis hoc sit accipiendum, ut tempore sue administrationis, ejus possit copula frui, quam unicam, & virginem sibi desponsavit.

C. I. ¶ Non ordinetur Diaconus, nisi castitatem fuerit professus.

Hoc Martinus e Papa prohibet dicens.

Diaconus qui eligitur, si contestatus fuerit pro accipiendo matrimonio, & dixerit non posse in castitate permanere, hic non ordinetur. Quod si in ordinatione tacerit, & ordinatus fuerit, & postea matrimonium desideraverit, alienus sit a ministerio, & vacet a clero.

Hæc auctoritate datur intelligi, quod illi, qui uxores habent, vel accipere volunt, nec Diaconi, nec sacerdotes fieri possunt, nisi continentiam professantur. Si vero Diaconus a ministerio cessare voluerit, & contracto matrimonio licite potest vii. Nam etsi in ordinatione sua castitatis votum obtulerit; tamen tanta est vis in sacramento conjugii, quod nec ex violatione voti potest dissolvi ipsum conjugium.

C. II. ¶ Nubentes post votum non sunt ad invicem separandi.

Unde Augustinus 1 in libro de bono viduitatis ad Iulianam viduam, cap. 10.

Quidam d nubentes post votum afferunt adulteros esse. Ego autem dico, quod graviter peccent, qui tales dividunt.

¶ Augustinus] Verba propria hujus capituli non sunt inventa apud B. Augustinum. Sententia tamen habetur in libello de bono viduitatis. Omnino autem intelligendum hoc est de voto simplici, ut Gratianus in fine hujus distinctionis exponit.

C. III. ¶ De eodem.

Item Theodorus in penitentiali.

Si e vir simplex i votum virginittatis habens adjungitur uxori, postea non dimittat uxorem, sed tribus annis poeniteat.

¶ Simplex] Absq. vox ista ab omnibus manuscriptis, & infra 27. q. 1. cap. si quis votum, etiam ab impressis. In aliquo tamen pervertitur, est glossa interlinearis.

C. IV. ¶ Damnable est votentibus virginittatem, velle nubere.

Hieronymus 1 vero contra scribit.

Votentibus f. virginittatem, non salum nubere, sed etiam velle damnable est.

¶ Hieronymus] Gratianus hic, & infra 17. q. 1. c. 100. ventibus. & Magister sententiarum hoc tribuit Hieronymo, apud quem non est inventum. In glossa ordinaria. Item, cap. ad ea verba, habentes damnationem, refertur ex B. Augustino, cujus propria verba habentur infra in c. nuptiarum 27. q. 1. post principium.

a. Ivo p. 3. c. 290. Panm. 6. c. 63. b. al. tenetur. c. Apud Martinum Bracarensem, c. 39. Dist. 28. diaconi. Ivo p. 6. c. 376. Panm. 13. c. 97. d. Infra 27. q. 1. cap. nuptiarum 4. promde. e. Ibid. c. si quis votum. Infra 17. q. 1. c. votentibus. Sent. 4. dist. 38. f. Ivo p. 7. c. 124. Panm. 13. c. 92.

C. V.

